

Συνεδρ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1901

ΑΡΙΘ. 36

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ.	8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ.	3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἡράγκα χρυσᾷ	28

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
 † Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 † Ὁ Ἀρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
 † Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
 ΧΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (γραμματεὺς)

Ἀρχιδυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ τελετὴ τῆς νέας Ἰνδικτιῶνος ἐν τοῖς Πατριαρχείοις—
Ἑρωτήματα καὶ ἀπαντήσεις—Τὸ ζήτημα τῆς διαθήκης Ἑλισάβετ Καστηρσίου—Περὶ τῆς θείας λειτουργίας—Βιβλιογραφίαι—
Ἑκκλησιαστικὰ χρονικά.

Ἡ ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Μετὰ τῆς προσηκούσης ἐκκλησιαστικῆς εὐκοσμίας καὶ κατανυκτικότητος ἐγένετο τῷ παρελθόντι Σεβδά-
τῳ, 1ῃ Σεπτεμβρίου, ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ τελετὴ
τῆς εἰσόδου τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ἸΕ'. Ἰνδι-
κτιῶνος, ἱκανοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματοῦ παρυστάν-
τος. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ
Γ'. ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν ἐσπερινὸν ἐπὶ τοῦ θρό-
νου, κατὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ
τοῦ Μ. ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, συνεχοροστάτησαν τῇ
Α. Θ. Παναγιότητι καὶ οἱ σεβασμ. ἅγιοι συνοδικοὶ
καὶ παρεπιδημοῦντες μητροπολίται.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ἡ τε Α. Θ. Παναγιότης καὶ πάντες οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ καὶ οἱ πα-
ρεπιδημοῦντες μητροπολίται, ὡς καὶ οἱ μητρο-
πολίται πρῶτον Δρυϊνουπόλεως, πρ. Ἑρσεκίου, πρ. Με-
σημβρίας καὶ πρ. Δεβρῶν, ἔτι δὲ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν
ἁγίων τόπων, οἱ μητροπολίται τοῦ Ἀντιοχείου Ἰσίδω-
ρου Ἀμίδης καὶ Χαλεπίου καὶ ἄλλοι κληρικοὶ ὡς καὶ
πᾶσα ἡ πατριαρχικὴ ὑπαλληλία, ἀνῆλθον εἰς τὴν αἵ-
θουσαν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ, ἐνθα παρίστατο καὶ ἡ Α.
Θ. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης
βέης. Τῆς εἰθισμένης ἱεροτελεστίας γενομένης ἡ Α.
Θ. Παναγιότης ἀνέγνω τὴν Πράξιν τῆς Ἰνδικτιῶνος καὶ
μετὰ τὸ πέρας ταύτης ἐλίξε τάδε:

Σεβάσμιοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

«Μίαν καὶ μόνην θερμὴν εὐχὴν, πρὶν ἢ
ὑπογράψωμεν τὴν ἱερὰν Πράξιν τῆς νέας Ἰνδι-
κτιῶνος, μίαν καὶ μόνην θερμὴν εὐχὴν ἔχω ν'
ἀναπέμψω πρὸς τὸν Ὑψίστον Θεὸν ἡμῶν: ὅπως
ἡ χάρις αὐτοῦ φωτίζη, συνετίζη καὶ καθοδηγῇ
ἡμᾶς ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἱερῶν ἡμῶν καθη-
κόντων συμφώνως πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς ἀ-
γιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡ-
μῶν ἔθνους».

Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὑπέγραψε τὴν Πράξιν
μεθ' ὃ καθ' ἱεραρχικὴν τάξιν ὑπέγραψαν ἀκολουθῶς
καὶ πάντες οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες
μητροπολίται φέροντες εἰς ἕκαστος κατὰ τὴν ὑπο-
γραφὴν ὠμοφύριον καὶ ἐπιτραχήλιον, τῶν χορῶν
ψαλλόντων τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας.

Ἐν τέλει ψαλόντος τοῦ πατριαρχ. πολυχρο-
νίου ἡ Α. Θ. Παναγιότης κῆρυξεν πᾶσι τὸ ἐκκλησια-
στικὸν ἔτος αἷσιον καὶ μεστὸν πνευματικῆς εὐφρο-
σύνης.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελε συλλειτουργήσῃ
ἀρχιεπίσκοπος αὐτοκέφαλος μετὰ μητροπολίτου ὑπο-
κειμένου πατριάρχῃ, ἡ πατριάρχῃ μετ' ἀρχιεπισκό-
που καὶ μητροπολιτῶν, τίνας ἐκαστος αὐτῶν μνημο-
νεύει;

Οἱ αὐτοκέφαλοι ἀρχιεπίσκοποι λειτουργοῦντες μετὰ
μητροπολίτου ὑποκειμένου πατριάρχῃ, οὗτοι μὲν μνη-

μονεύουσι «πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων», ὁ δὲ μητροπολίτης μνημονεύει τοῦ οἰκείου πατριάρχου.

Μετά πατριάρχου λειτουργοῦντες οἱ τοιοῦτοι ἀρχιεπίσκοποι μνημονεύουσι τοῦ πατριάρχου ὁμοίως καὶ οἱ μητροπολίται μετά πατριάρχου λειτουργοῦντες μνημονεύουσι τοῦ συλλειτουργούντος πατριάρχου.

Πατριάρχου εἰς τοὺς τόπους τῶν ἀρχιεπισκόπων παρεπιδημούντος καὶ ἱεουργούντος σὺν αὐτοῖς, οὗτοι μὲν μνημονεύουσι τοῦ πατριάρχου, ἐκεῖνος δὲ «πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων».

Τὸ ἀξίωμα «Ἀρχιεπισκόπου» οὐδὲν ἐστὶν ἕτερον, ἀλλ' ἢ «Μητροπολιτικὸν αὐτοκέφαλον»· ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ ἐν τῇ ἀγίᾳ Γ' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἐν τῇ πρώτῃ πράξει ἀναγινώσκουμεν αὐτὸ εὐλαβέστατος καὶ θεοσεβέστατος μητροπολίτης καὶ ἐπίσκοπος τῆς Καρθαγένης Καπριόλος διὰ Βασούλα διακόνου εἶπε·

Εἶδὲ καὶ λέγεται ἐν τίτλῳ Α' διαταγῇ Η' τῶν Νεαρῶν, ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς μείζων ἐστὶ τοῦ μητροπολίτου, τὸ «μείζων» ἐννοεῖται κατὰ τὸ μὴ ὑποκείσθαι αὐτὸν πατριάρχῃ.

Οἱ ἀρχιεπίσκοποι εἰς τοὺς πατριαρχικοὺς τόπους συλλειτουργοῦντες μετά πατριάρχου, τούτου μνημονεύουσι καθὼς καὶ ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν ἐὰν πατριάρχης λειτουργήσῃ καὶ τούτῳ συλλειτουργήσῃσι, μνημονεύουσι τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος.

Ἐν δὲ ταῖς Συνόδοις· οἷον ἐν μὲν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ ὁ Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος λεγάτος τοῦ Ὀλυμπίου ἐπισκόπου Κωνσταντίας, ἦτοί τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου ἐκάρθησεν ἐν τόπῳ εἰκοστῷ ἐννάτῳ.

Ἐν δὲ τῇ ἀγίᾳ ΣΤ' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ὁ λεγάτος τοῦ Κύπρου ἐκάρθητο καὶ ὑπέγραψε μετά τὸν Κανισαρείας καὶ Θεσσαλονίκης.

Ἐν δὲ τῇ ἀγίᾳ Ζ' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ πρῶν ὁ Κύπρου Κωνσταντῖνος ἐκάρθητο καὶ ὑπέγραψε μετά τὸν Κανισαρείας καὶ Ἐφέσου. Καὶ ταῦτα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐκ πηγῶν ἀρχίων ἀρκοῦσι.

Κατὰ δὲ τὸ «αὐτοῦ» ἐν τρισὶ συνεδριάσει τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου, ἦτοί τῇ κθ' Αὐγούστου καὶ τῇ ιθ' καὶ ις' Σεπτεμβρίου, τῆς συνελθούσης ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐν αἷς παρεκάρθησαν ὁ τε Οἰκουμενικὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμος ὁ ΣΤ' καὶ μετ' αὐτὸν οἱ πατριάρχαι πρῶν Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμος ὁ Δ', Γρηγόριος ὁ ΣΤ' καὶ Ἰωακείμ ὁ Β', εἶτα ὁ πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος καὶ ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἱερόθεος· μετά τοῦτον ἐκάρθησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Σωφρόνιος καὶ ὑπέγραψε κατὰ ταύτην τὴν τάξιν τὰ τε πράκτικα καὶ τὸν συνοδικὸν Ὅρον τὸν ἡπταδικάσαντα καὶ ἀποκηρύξαντα τὸν ἀντιευαγγελικῶς εἰσαχθέντα ἐν τῇ ἀγίᾳ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ φυλετισμὸν καὶ τὰς φυλετικὰς διαιρέσεις, καὶ μετ' αὐτὸν ἐκάρθησαν οἱ μητροπολίται Ἐφέσου, Ἡρακλείας,

Νικομηδείας καὶ οἱ λοιποὶ κατὰ προηγουμένην συνενόησιν τῶν πατριαρχῶν μετά τῶν μητροπολιτῶν, ὑποχωρησάντων χάριν τιμῆς πρὸς τὸν εἰρημένον ἀρχιεπίσκοπον, ἣν οὗτοι οἰκείᾳ βουλῇ ἐποίησαντο αὐτῷ, ὅστις λαβὼν μέρος καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ, καθ' ἣν, ὡς οἱ πατριάρχαι οὕτω κἀκεῖνος, ἐμνημόνευσε «πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων», τῇ τελεσθείσῃ ἐν τῷ εἰρημένῳ ἱερῷ ναῷ, ὑπὸ τῶν συνοδικῶν μητροπολιτῶν, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ γράφων τὰδε, Βελέγγαδων τότε διατελῶν, καὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ζωότητων πατριαρχῶν, ὁ Κύπρου εἶπετο τῷ πατριάρχῃ Ἀντιοχείας, φέρον ἐπὶ κεφαλῇς μίτρην ὡς οἱ πατριάρχαι, ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐν ταῖς χερσὶν ἐβάσταζον τὰς συνήθεις ἀργυρὰς ράβδους (πατερίτζας), ἐκεῖνος δὲ ἐκράτει ἀργυρὰν ράβδον ἰσομεγέθη τῇ πατερίτζᾳ, ἀλλὰ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ληγύσης εἰς σπᾶρον δίχρυσον, ἥς ἡ περιφέρειαν ἦν περίπου 0,20 τοῦ γαλλικοῦ μέτρου, ἥτις ὑπὸ τοιαύτην κατασκευὴν εἰκονίζει σκῆπτρον, ὅπερ αὐτοκρατορικῇ φιλοτιμίᾳ ἐπετρέπη ἵνα φέρῃ ἐν ταῖς ἱεροτελεστείαις ὁ κατὰ καιρὸν ἀρχιεπίσκοπος τῆς «Νέας Ἰουστινιανῆς Κύπρου», ὅστις προσέτι ἔχει καὶ τὸ προνόμιον τοῦ υπογράφεσθαι διὰ κινναβάρους (κοκκίνης μελάνης), ἀπ' ἐναντίας τοῦ τῆς Α' Ἰουστινιανῆς ἀρχιεπισκόπου ποτὲ Ἀλφειδῶν, ὅστις ἐκ προνομίου ὡταύτως βασιλικοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἐν ταῖς υπογραφαῖς αὐτοῦ ἐχρήτο πρασίνῃ μελάνῃ, ἥτοι βερδὴ χρώματος πρασίνου.

† ὁ Ἀγαθείας ΑΝΘΙΜΟΣ.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΑΣΤΡΗΣΙΟΥ

Πρὸς τὴν ἀξιότιμον διέβθυνσιν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Πρότερον ἐν τῷ «Ταχυδρόμῳ» δημοσιεύθη εἰδήσις τις ἐκ Ρουμανίας, καθ' ἣν ἡ Βασιλικὴ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις μέλλει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν κοινότητα Θεσσαλονίκης τὸ κληροδότημα Καστρησίου, καὶ ὅτι ἡ κοινότης Θεσσαλονίκης σέπτεται, εἰς τοῦτο γένηται, ἵνα προσαρτήσῃ ἐμπορικὸν τμήμα εἰς τὸ Γυμνάσιον.

Διὰ τὴν εἰδήσιν ταύτην, ἐν πολλοῖς ἀδιάσιμον, καὶ τίς οἶδε τίνος προελεύσεως, ἀλλὰ καὶ πιθανῆν, εὐεώρησα καλὸν νὰ σημειώσω ὡς δύο γραμμὰς, ἃς παρκαλῶ νὰ δημοσιεύσῃτε διὰ τὰ περαιτέρω.

Τὸ κληροδότημα Καστρησίου εἶναι εὐεργέτημα τῆς ἀλήτου μνήμης Ἑλισάβετ (συζύγου Καστρησίου Ἡ ἐν λόγῳ Ἑλισάβετ, ἡ καὶ Σάρτα ὑποκοριστικῶς λεγομένη, κατήγετο ἐξ Ἰωαννίνων ἐκ τῆς οἰκογενείας Γκιλάτσα μεταναστευσάσης εἰς Ρουμανίαν κατὰ τὸν προπαρελθόντα αἰῶνα. Τὴν διαθήκην αὐτῆς ὡς ἀκλήρου συνετάξατο κατὰ Μάρτιον τοῦ 1857 ἐν Βουκουρεστίῳ εὐρισκόμενη· δυνάτως δὲ ἐπικεκυρωμένη παρὰ

τοῦ τότε Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Νήφωνος, φέρει ἅμα ὡς μαρτύρων τὰς ὑπογραφὰς τῶν κ. Κ. Νεστορέλη Χερέσκου, Νικολάου Μπαλλιάνου καὶ τοῦ ἐριτίμου ἀνὰ τὸ πανελλήνιον μεγάλου εὐεργέτου Ἀποστόλου Ἀρσάκη τοῦ Ἑπειρώτου. Ἐκτελεστὰς δὲ καὶ πληρεξούσιος τῆς διαθήκης ταύτης ἀνευ τῆς ἐλαχίστης μεταλλαγῆς ὡς ρητῶς φέρεται ἐν τῇ ἐν λόγῳ διαθήκῃ, τὸν πανιερώτατον Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας κ. Νήφωνα (καὶ τὸν κατὰ καιρὸν ἐκλεγθὲν Μητροπολίτην, τοὺς διαδόχους τῆς Α. Πανιερότητος) τὸν ἄρχοντα Παχάρνικον κ. Δημήτριον Μπογδανέσκον καὶ τὸν ἄρχοντα Σερόδρην Μιχαήλ Ξανθόν. Συμπράκτορα δὲ «τῇ ἐκ τῶν σεβαστῶν τριῶν μελῶν συντεθειμένῃ ἐπιτροπῇ», τὸν ἐπ' ἀδελφῇ ἀνεψιὸν αὐτῆς ἄρχοντα Σερόδρην Βασιλάκην Πάππαν.

Ἡ ἱερὰ θέλησις τῆς μακαρίτιδος Ἑλισάβετ ἐξετελεῖτο ἐπὶ ὁλόκληρον εἰκοσαετίαν, ἐν ᾧ δὲ δὴλον οὖν ἔζη ὁ Βασίλειος Πάππας. Τούτου θανάτου κατὰ τὸ 1884 ἀγῶμος καὶ ἄνευ κληρονόμου αἱ ρουμανικαὶ ἀρχαὶ ἐδήμυσαν τὴν περιουσίαν τῆς αἰοδίμου Ἑλισάβετ Καστρησίου ὡς δὴθεν ἀδέσποτον. Οἱ τόκοι τῆς σπουδαίας ταύτης περιουσίας ἀνῆρχοντο περίπου εἰς 2500 ὀψμ. λίρας ἐτησίως καὶ δικαιοῦχοι κοινότητες διὰ τῆς διαθήκης ταύτης ἦσαν αἱ κοινότητες Ἰωαννίνων καὶ Θεσσαλονίκης, τὰ μὲν Ἰωαννίνα ὡς πατρὶς τῆς αἰμνήστου εὐεργετίδος, ἡ δὲ Θεσσαλονίκη ὡς πατρὶς τοῦ συζύγου αὐτῆς. Ἡ ἀντιπροσωπεία καὶ Ἐφορεία τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔλαβον γνῶσιν τῆς δωρεᾶς ταύτης εἶχον ἀνακηρύξει τὰ δύο Παρθεναγωγεῖα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἐριτίμου γυναικὸς, καὶ θανούσης ταύτης, εἰς μνημόσυνον τῶν ἀρετῶν αὐτῆς καὶ ὡς δεῖγμα εὐγνωμοσύνης τῆς πόλεως πρὸς τὴν ἁλῆστου μνήμης γυναῖκα, οὐ μόνον τὴν εἰκόνα αὐτῆς ἀνῆρτησαν ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν ὡς εἶρηται Παρθεναγωγείων, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ὀνόματός αὐτῆς ταῦτα ἐτίμησαν Ἑλισαβέτεια ταῦτα ἀποκαλέσαντες, ἐτίθειον δὲ μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τῆς αἰμνήστου τελεῖται πρὸς παραδειγματισμὸν καὶ τῶν ἐπιγιγνομένων.

Κατόπιν τῆς ἀναστολῆς τῶν ἐτήσιων ἐπιδομάτων παρὰ τῶν ὡς εἶρηται ρουμανικῶν ἀρχῶν, αἱ δικαιοῦχοι κοινότητες Ἰωαννίνων καὶ Θεσσαλονίκης ἐν ἀγαστῇ ὁμονοίᾳ, μὴ ἀνεχόμεναι τὴν πρὸς αὐτὰς γενομένην ἀδικίαν τοῦ ρουμανικοῦ δημοσίου ἐκίνησαν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ, ἥς ἀγνωστος ἡ ἐκβασίς καὶ ἂν δὲν ἀπατώμαι εἶχεν ἀπολεσθῇ αὕτη πρὸ τῶν ρουμανικῶν δικαστηρίων. Τὸ κινεῖν τὴν περιέργειαν ἐνὸς ἐκάστου ἐστὶ τοῦτο: κατὰ τὴν προκειμένην περίστασιν ἡ διαθήκη τῆς Ἑλισάβετ δὲν ἀφορᾷ μόνον τὰς κοινότητας Ἰωαννίνων καὶ Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ρουμανικὸν δημόσιον, διότι ἡ μακαρίτις διέθηκε πολλὰ καὶ διὰ τὴν θετὴν αὐτῆς πατρίδα ὡς λ. χ. διὰ τὸ ἐν Πλοεστίῳ νοσοκομεῖον καὶ ἄλλα· εἴτα ἐκτελεστὰς καθιστᾷ τὸν πανιερώτατον Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας καὶ τοὺς διαδόχους τούτου, οἵτινες φαίνεται δὲν ἐμελέτησαν ἢ δὲν ἔλαβόν ποτε τὸ κείμενον τῆς ἐν λόγῳ διαθήκης, δι' ἧς ἡ μεγάλτιμος καὶ ἐνάρετος αὕτη γυνὴ μετὰ περισκέψεως καὶ φρονήσεως ἀξιοζήλου, σπανιζούσης καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἄρρεν, διέθηκε τὰ κατ' αὐτὴν οὕτως ὥστε, διὰ τὸ συμφέρον αὐτοῦ τούτου τοῦ ρουμανικοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ, ὃν αὐτὸ ὑπισχνεῖται διὰ τῶν νόμων καὶ τῆς παιδείσεως τοῦ ὑπηκόου, ὡς φανῶσιν ἐπεικεῖς καὶ αὐστηροὶ ἐκτελεσταὶ τῆς θελήσεως τῆς αἰμνήστου. Οἱ ἱεράρχαι δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι δὲν ἀνέγνωσαν καὶ τὴν τελευταίαν παράγραφον τῆς ἐν λόγῳ διαθήκης, ἐν ᾗ πρὸς τοὺς ἄλλους φέρεται καὶ ὁ ἀφορισμὸς οὗτος

«ὅστις δὲ τολμήσῃ νὰ προσβάλῃ ταύτην τὴν διαθήκην μου, θέλει ἔχει τὴν κατάραν τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα ὀκτὼ Πατέρων», ἀλλὰ μόνον τὸ αἰεὶ τοὺς τρεῖς ἐπιτρόπους, δηλαδὴ εἰς τὸν πανιερώτατον Μητροπολίτην διὰ τὴν ὁποίαν θέλει ἔχει ἀγαθὴν προαίρεσιν νὰ με μνημονεύῃ, φλωρία ὁδοήκοντα τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον», κτλ. κτλ. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν διαθήκην τῆς αἰμνήστου Ἑλισάβετ Καστρησίου· τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲ ἐλπίδος ἔχω, ὅτι ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην ἡγεσίαν ἐνδόξου κυβερνήτου καὶ εὐκλεοῦς φαναριωτικοῦ βλαστοῦ τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ κ. Δ. Στουρτζα θὰ ἐπανορθωθῇ τὸ γενόμενον ἐν καιροῖς ἀνεπιστρεπτὶ παρελθούσι ἀδίκημα, θίγον ἀμέσως τὸ ἀσθενὲς φύλον λαοῦ φίλου καὶ συγγενοῦς.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1901.

† ὁ Μητροπολίτης Καδδανδρείας ΛΕΟΝΤΙΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ*

Οὕτω λοιπὸν ὁ θεοφόρος Μ. Βασίλειος, προσούμενος καλὰ περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς οἰκοδομῆς τῶν πιστῶν καταστοχαζόμενος, ἐξέδωκε τὴν καθ' ἑαυτὸν λειτουργίαν, οὐχὶ νέαν τινὰ δημιουργήσας καὶ εἰσχαγῶν, ἀλλὰ τὴν ὑπάρχουσαν καὶ καθωρισμένην καὶ μέχρις αὐτοῦ λειτουργοῦσαν κατὰ τὰς καιρικὰς ἀνάγκας καὶ περιστάσεις τροποποιήσας καὶ μεταρρυθμίσας. Ἀλλὰ γεννᾶται ἡ ἐρώτησις, ἔπρεπε νὰ μεταβληθῇ ἀρχαία ἀποστολικὴ παράδοσις ὑψηλοῦ ἀξιώματος καὶ βαθυτάτου σεβασμοῦ ἀπολαύουσα; Βεβαίως μεταρρυθμίσις, ἀλλοιοῦσα αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς παραδεδομένης θείας λατρείας, εἶνε ὅλως ἀπαράδεκτος καὶ ἀμέσως θὰ ἀπεκρούετο γενικῶς· πᾶσα ἐκκλησιαστικὴ μεταρρυθμίσις ὥφειλε νὰ μὴ θίξῃ καὶ νὰ μὴ ἀλλοιώσῃ μηδὲ κατ' ἐλάχιστον τὰς κυριωτάτας πράξεις τῆς ἀρχαίας λειτουργίας, ἥτοι τὴν προσφορὰν καὶ θυσίαν, τὸν καθαγιασμὸν τῶν προκειμένων δώρων καὶ τὴν μετάληψιν καὶ τὰ τέσσαρα εἶδη τῆς ἀποστολικῆς προσευχῆς, ἥτοι τὰς δεήσεις, τὰς εὐχὰς, τὰς ἐντεῦξεις καὶ τὴν εὐχαριστίαν· τὸ δὲ κατὰ τὰς καιρικὰς περιστάσεις καὶ ἀνάγκας ἐπεκτείνειν ἢ συντέμνειν τὰς εὐχὰς ταύτας προσήκει τοῖς ἐπισκόποις (Μ. Βασιλ. περὶ ἀγ. Πνεύμ. κεφ. 29. Ἐπιστ. 227). Καὶ ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου ἡ μὲν οὐσία ἐτηρήθη ὅλως ἄθικτος, «τὸ εἶδος δὲ τῆς λειτουργίας συνεσπουδάσθη αὐτῷ» κατὰ τὴν ἑκφρασιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης (λόγ. εἰς τὸν Μ. Βασίλειον ἐκδ. Migne σελ. 807). Ἐπέτεμε λοιπὸν ὁ Μ. Βασίλειος τὴν θεῖαν λειτουργίαν, καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ ὅτι ἡ λειτουργία εἶχεν

* Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 321—323.

ἐπ' αὐτοῦ ὠρισμένον καὶ πανταχοῦ ὅμοιον περιεχόμενον, ἐπέτεμε δὲ οὐχὶ ἀπὸ στήθους ἀπαγγελλομένην ἄγραφον λειτουργίαν, ἀλλὰ γεγραμμένην. Ἡ λειτουργία λοιπὸν αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ αὐτὴ ἡ ἀρχαία λειτουργία, ἐπιτετημένη καὶ δογματικῶς ἐξηγημένη καὶ ἀνεπτυγμένη κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ τίνα λειτουργίαν συνέτεμεν ὁ Μ. Βασίλειος; οἱ μὲν ἀρχαιότεροι λειτουργικοὶ, Γοάρος, Ρενωδώτος καὶ Δανιήλ ἐνόμιζον ὅτι ἐπέτεμε τὴν λεγομένην τοῦ Ἰακώβου λειτουργίαν· ἀλλ' οἱ νεώτεροι ἀπέρριψαν τὴν γνώμην ταύτην διὰ δύο λόγους. 1) Ἀπ' οὗ ἐκάστη διοίκησις, καὶ ἐπαρχία πολλάκις, εἶχε τὴν ἰδίαν λειτουργίαν, πρόδηλον καὶ φυσικώτατον ὅτι καὶ ἡ Καισάρεια εἶχε τὴν ἑαυτῆς λειτουργίαν, ἐπομένως ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας μετερρύθμισε καὶ ἐπέτεμε τὴν λειτουργίαν τῆς ἑαυτοῦ Ἐκκλησίας. Οὐδαμῶς δὲ πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι καὶ ἀνωτέρω εἵπομεν, ὅτι δηλαδὴ ἅπασαι αἱ ἐπὶ μέρους λειτουργίαι εἶχον τὸν αὐτὸν τύπον, διαφέρονσαι μόνον κατὰ τὴν λέξιν, καίτοι πολλάκις καὶ κατ' αὐτὴν συμπίπτουσι καὶ συμφωνοῦσιν· ἐπομένως καὶ ἡ τῆς Καισαρείας λειτουργία οὐδαμῶς διέφερε τῶν ἄλλων κατὰ τὸν χαρακτήρα, τὸν τύπον καὶ τὴν καθ' ὅλου ἐξέλιξιν τῆς πράξεως· ἡ μεγάλη ὁμοιότης τῶν κατὰ τόπους λειτουργιῶν παρέσχε τινὰς εἰς τὴν πλάνην, νὰ νομίσωσιν ὅτι ἡ μία λειτουργία εἶνε ἅμεσος καὶ πιστὴ ἀντιγραφὴ τῆς ἄλλης. Ἐπειτα ἡ Ἐκκλησία τῆς Καισαρείας δυσκόλως θὰ ἀπεδέχετο τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἰδίας, συνήθους αὐτῇ λειτουργίας, δι' ἄλλης τινός, καὶ ἂν εἴη ἡ δευτέρα αὕτη ἦτο κατ' οὐσίαν ὁμοία τῇ πρώτῃ· ἐνῶ καὶ αὐτοὶ δυσκόλως φέροντες τὸ μῆκος καὶ τὴν ἐπὶ πολὺ διάρκειαν τῆς λειτουργίας, ἄνευ ἀντιρρήσεως ἀπεδέχθησαν τὴν ἐπιτομὴν αὐτῆς, προελθοῦσαν ἀπὸ τοιοῦτου γεραροῦ, θεοσόφου καὶ λίαν πεφλημένου Πατρὸς καὶ ποιμένος αὐτῶν, ἀθίκτου τῆς οὐσίας διατηρηθείσης, καὶ τοῦ καθ' ὅλου διαγράμματος καὶ τύπου ἀπαρασχεύτου διαφυλαχθέντος. 2) Ποίαν λειτουργίαν τοῦ Ἰακώβου θὰ ἐπέτεμεν ὁ Μέγας Βασίλειος; διότι, ὅτι ἡ σήμερον λεγομένη τοῦ Ἰακώβου λειτουργία δὲν εἶνε ἀρχικὴ τις καὶ πρωτότυπος, ἀλλὰ πολλὰς ὑπέστη προσθήκας καὶ ἀλλοιώσεις καὶ ἀπαραγνώριστον καὶ ἀπαράθραυστον φέρει τὴν σφραγίδα νεωτέρων χρόνων, καθὼς τούναντίον πρόδηλον τὸν τύπον ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ λειτουργία τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν. περὶ τούτου οὐδεὶς σήμερον ἀμφιβάλλει, ὅπως δὴ ποτε μελετήσας αὐτὴν καὶ παρακολουθῶν ταῖς περὶ τὴν λειτουργικὴν γενομέναις νεωτέραις ἐρεῦναις

καὶ μελέταις· ὅπως ἔχει ἡ λειτουργία αὕτη, ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσῃται ὡς βάσις τῆς ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου γενομένης μεταρρυθμίσεως τῆς λειτουργίας· ἡ λεγομένη τοῦ Ἰακώβου, ἐπηρεασθεῖσα καὶ αὕτη ἐκ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Μ. Βασιλείου, ὅπως μετεπλάσθη ἐν τῷ μέρει τῷ μέχρι τῆς Ἀναφορᾶς, καὶ ἡ πρὸ τοῦ καθαγιασμοῦ εὐχὴ τῆς εὐχαριστίας πολὺ συνετμήθη. Πῶς δὲ ὁ Μ. Βασίλειος συνέτεμε τὴν λεγομένην τοῦ Ἰακώβου λειτουργίαν, ἐνῶ ἡ τοῦ Βασιλείου εἶνε ἐκτενεστέρα καὶ κατὰ φράσιν πλουσιωτέρα τῆς τοῦ Ἰακώβου; Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ ἄλλοι παραπλήσιοι ἔπεισαν τοὺς νεωτέρους νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ὁ Μ. Βασίλειος μετερρύθμισε τὴν λειτουργίαν τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας, τὸ δὲ εἶδος καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἀναλογεῖ πρὸς τὴν τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν λειτουργίαν, ἥτις ὁμολογουμένως πιστότατα διετήρησε τὸν τύπον τῆς ἀρχαιοτάτης λειτουργίας. Ἡ μεταρρύθμισις τῆς λειτουργίας γενομένη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου (330—379) καὶ εἰτα ὑπὸ τοῦ θείου Χρυσόστομου (347—407), λίαν ἐνωρὶς ἐγνώσθη καὶ διεδόθη, ἀφοῦ ἡ λειτουργία τῶν Νεστοριανῶν (431) καὶ τῶν Μονοφυσιτῶν (451) δὲν συνᾶδει πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἀλλὰ πρὸς τὴν μετερρυθμισμένην λειτουργίαν. καὶ ἡ λειτουργία τῶν Μονοφυσιτῶν Ἰακωβιτῶν (Συριάνων) εἶνε ἐλευθέρα μετάφρασις τῆς ἐκ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Μ. Βασιλείου ἐπηρεασθείσης καὶ ἀναπλασθείσης λεγομένης λειτουργίας τοῦ Ἰακώβου. Ἡ λειτουργία αὕτη τοῦ Μ. Βασιλείου, φυλάττουσα ἀπαραποίητον τὸν τύπον καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς ἀρχαίας λειτουργίας, προσλαβοῦσα δὲ εἶδος ἀνάλογον πρὸς τὰς καιρικὰς περιστάσεις καὶ ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας, οὕτω ταχέως διεδόθη καὶ ἐπεκράτησεν, ἀποδεκτὴ γενομένη ἄνευ ἀντιδράσεως, ὥστε περὶ τὰ 512 ἔγραψεν ὁ διάκονος Πέτρος «quam pene aniversus frequentat Oriens» ἥτοι ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ Ἀνατολὴ τελεῖ αὐτὴν (Epistola ad Fulgentium c. 8. n. 25). Ὁ θεὸς Χρυσόστομος εἰτι μᾶλλον συνέταμε τὴν λειτουργίαν καὶ ταῖς ἀνάγκαις τῆς Ἐκκλησίας προσήρμοσεν· ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη δὲν εἶνε πολλῶν βραχυτέρα τῆς τοῦ Μ. Βασιλείου, διὰ τοῦτο πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ ὑπέστη πολλὰς προσθήκας, καὶ τοῦτο ἐπιβεβαιεῖ ἡ μεγάλη διαφορὰ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς χειρογράφων (Goar Eucologium n. 2. p. 95). Ἡ ἔκδοσις αὕτη τοῦ Χρυσόστομου, ἐξ Ἀντιοχείας ἐλθόντος, διεδόθη ἀμέσως διὰ τοῦ Νεστορίου παρὰ τοῖς ὁπαδοῖς αὐτοῦ· ἐντεῦθεν ἡ καταπληκτικὴ ὁ-

μοιότης τῆς λειτουργίας τῶν Νεστοριανῶν πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου, κατὰ φαινομένην καὶ ἐν ἄλλοις μὲν πολλοῖς, μάλιστα δὲ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπικλήσεως· διότι τὸ «μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ» τῆς λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ λειτουργίᾳ, ἐλληνικῇ ἢ αἰγυπτιακῇ ἢ συριακῇ ἀπαντῶν, κεῖται μόνον ἐν τῇ τῶν Νεστοριανῶν. Πρὸ τῶν λειτουργιῶν τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου, μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν Πατέρων, ὧν ἡ ὀρθοδοξία πάντῃ ἀκηλίδωτος, καὶ ὁ ἀποστολικὸς καὶ ἔνθεος ζῆλος ἀρίδης, καὶ ἡ μέριμνα περὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ παραδειγματικῇ, καὶ τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξίωμα μέγα καὶ ἔξοχον, καὶ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν (β' Κορινθ. 8, 18), αἱ ἄλλαι λειτουργίαι τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν κατὰ σμικρὸν ὑπεχώρησαν, ἐσίγησαν καὶ κατηργήθησαν· τοῦτο δὲ ἐγένετο οὐχὶ ἀσυνειδήτως καὶ ἀνεπαισθήτως, ἀλλὰ μετὰ λόγου καὶ φρονήσεως· διότι οἱ θεόσοφοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας κατείδον ὅτι αἱ δύο λειτουργίαι οὐδὲν μὲν οὐσιῶδες καὶ καίριον τῆς ἀρχαίας λειτουργίας οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον μετέβαλον ἢ ἠθέτησαν ἢ κατήργησαν, προσέλαβον δὲ μορφήν ἀνάλογον πρὸς τὰς καιρικὰς περιστάσεις καὶ ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας· διὰ τοῦτο μόναι αὐταὶ ἔλαβον γενικὸν χαρακτήρα ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων κατὰ τόπους λειτουργιῶν, γινόμεναι κτῆμα καὶ ἀγαλλίαμα τῆς ὅλης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· διότι αὐταὶ καὶ γνήσαι ἀποστολικαὶ λειτουργίαι εἶνε καὶ ἀπαστρέπτοντας φέρουσι τοὺς δογματικοὺς καὶ θεολογικοὺς ἀδάμαντας τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀφοῦ οὕτω πως ἐπεκράτησαν καὶ ἐγένοντο ἀποδεκταὶ αἱ δύο αὗται λειτουργίαι, αὐταὶ καὶ μόναι πρέπει νὰ τελῶνται ἐν τῇ Ὀρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ, τὸ δὲ εἰσάγειν λειτουργίαν τινὰ «τῶν ἄλλων τανῶν μὴ εἰθισμένων» ὥς λέγει ὁ ἀοίδιμος Διονύσιος Κλεόπας (Κατηγῆσ. Κυρίλλ. τόμ. β'. ἔκδ. Ἱεροσολ. 1868 σελ. 321) καθ' ἡμᾶς εἶνε ἀναχρονισμός, καὶ δὴ καὶ ἄτοπον, ἀφοῦ ἐν διαφόροις συνόδοις καθωρίσθη καὶ ἐνομοθετήθη ὅπως ἡ αὐτῇ τάξις καὶ ὁ αὐτὸς τύπος τῆς λειτουργίας τηρῆται ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν μεγάλων Πατέρων καὶ οἰκουμενικῶν Διδασκάλων, Βασιλείου καὶ Χρυσοστόμου, γενομένην ἐπίσημον καὶ γενικὴν αὐτῆς ἔκδοσιν (Origines sive Antiquitates ecclesiasticae τόμ. 5 σελ. 112, 113 ἔκδ. Halae 1727, πρβλ. Ἱεροῦ Συνδέσμου 1901 σελ. 31). Ἵνα δὲ σαφέστερον καὶ ἀποτελε-

σματικώτερον γένηται, ὃ λέγομεν, ἀναφέρομεν γηγενὸς τι τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου· ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μάρκος ἐγγράφως ἠρώτησε τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην Ἀντιοχείας Θεόδωρον τὸν Βαλσαμῶνα, ἄνδρα θεολογικώτατον, ἔμπειρον τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ διατάξεων καὶ τούτων ἐρμηνευτὴν διαπρεπέστατον. «Αἱ περὶ τὰ μέρη τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων ἀναγινωσκόμεναι λειτουργίαι, καὶ λεγόμεναι **συγγραφῆναι** παρὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ Μάρκου, δεκταὶ εἰσι τῇ ἁγίᾳ καὶ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ οὐ·» εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο· «Ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ ρήτωρ καὶ διδάσκαλος, Κορινθίοις ἐπιστέλλων, φησὶν· Ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοί, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ (α'. Κορινθ. 1, 10). Φαμέν τοίνυν, ὡς οὔτε ἀπὸ θείας Γραφῆς, οὔτε ἀπὸ κανόνος ἐκφωνηθέντος συνοδικῶς ἀνεδιδάχθημεν, ἱεροτελεστίαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Μάρκου παραδοθῆναι. Μόνος δὲ ὁ λβ' κανὼν τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ μεγάλου παλατίου συστάσης ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου φησὶν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου μυστικὴν ἱεουργίαν συντεθῆναι. Ὁ μὲν τοι πε' κανὼν τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, καὶ ὁ νθ' κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, ἀπαριθμούμενος τὰ ὀφείλοντα παρ' ἡμῖν πολιτεύεσθαι βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῆς Καινῆς, καὶ αὐτὰ δὴ τὰ ἀποστολικά, ἱεουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἢ τοῦ ἁγίου Μάρκου μνείαν ὅλως οὐ ποιοῦνται. Ἀλλὰ καὶ ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδόλως ταύτας ἐπιγιγνώσκει. Ψηφίζομεθα οὖν μὴ εἶναι δεκτὰς ταύτας· καὶ γὰρ ἐγένοντο, παντελοῦς ἀπραξίας κατεδικάσθησαν, ὡς καὶ ἄλλα πολλά· καὶ δὴλόν ἐστιν ἀπὸ τοῦ πε' κανόνος τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, καὶ τοῦ β' κανόνος τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ μεγάλου παλατίου συστάσης ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου. Ὁ μὲν γάρ, ὁ ἀποστολικὸς δηλαδὴ, διορίζεται τὰς τοῦ Κλήμεντος δύο ἐπιστολάς, καὶ τὰς διαταγὰς τῶν ὀκτὼ βιβλίων αὐτοῦ ἀναγινώσκεσθαι μὲν, μὴ δημοσιεύεσθαι δέ, διὰ τὰ ἐν αὐταῖς μυστικά· ὁ δὲ θέλει ταύτας μὴδὲ ἀναγινώσκεσθαι, διὰ τὸ παρτεθῆναι

αὐταῖς παρ' ἑτεροδόξων πολλά τινα νόθα, καὶ τῆς εὐσεβείας ἑλλότρια. Διότι, τοῦτο καὶ ὀφείλουσι πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ ἀκολουθεῖν τῷ ἔθει τῆς νέας Ρώμης, ἥτοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἱεουργεῖν κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν μεγάλων διδασκάλων καὶ ὁσώτων τῆς εὐσεβείας, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου» (Συντάγμ. θείων καὶ ἱερῶν Καν. ἐκδ. Ράλλη καὶ Ποτλῆ· Ἀθήνησι 1854 τόμ. τέταρτος σελ. 447 καὶ 448· πρὸλ. τοῦ αὐτοῦ τόμ. δεύτερον σελ. 377 καὶ 378). Ὁ δὲ περικλεῆς διδάσκαλος τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν Γένους ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, ὁ φιλόσοφος θεολόγος, ὁ πολὺς Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις λέγει: «ἐν τοῖς Ἀποκρύφους τάσσονται καὶ τὰ ἐξῆς . . . Νῆ'. Αἱ λειτουργίαι Πέτρου, Μάρκου, Ἰακώβου, καὶ ἡ Ματθαίου ἢ παρὰ τοῖς Αἰθίοσιν ἐν χρήσει οὗτα, εἰ καὶ μηδὲν ἴσως ἄτοπον περιέχουσιν, ἀλλὰ πολλαχόθεν ὡς ψευδεπίγραφοι ἀπελέγχονται» (Εὐγεν. Βουλγάρ. Ἐκατονταετηρίδ. 1857 σελ. 222 καὶ 225). Ἀπόκρυφον λοιπὸν καὶ πολλαχόθεν ψευδεπίγραφον ἀπελέγει καὶ κηρύττει σὺν ταῖς ἄλλαις καὶ τὴν λεγομένην λειτουργίαν τοῦ Ἰακώβου ὁ πολὺς Εὐγένιος· κρίμα, ὅτι δὲν ἐδόθη αὐτῷ ἀφορμὴ νὰ ἐξηγήσῃ ἡμῖν τὸ πολλαχόθεν ψευδεπίγραφον καὶ ἀπόκρυφον τῆς λειτουργίας ταύτης. Ἡμεῖς ἐν προηγουμένη ἡμῶν πραγματείᾳ (α' Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἀριθ. 9. 10. 13 ἔτ. 1901) κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἀσθενῶν ἡμῶν δυνάμεων διὰ λόγων ὀκτὼ καὶ δέκα κατεδείξαμεν τὸ μὴ γνήσιον, ἀλλ' ὑποβληματικὸν καὶ ψευδεπίγραφον τῆς λειτουργίας ταύτης· μετ' ἀπορίας δὲ μεγάλης ἠκούσαμεν καὶ ἀνέγνωμεν τὴν ἰδίαν ἀνωνύμου τινὸς ὅτι προσεχῶς «θὰ ἔχωμεν ἐν περὶ πλέον γραπτὸν χειμήλιον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου πρὸς τὴν γνωστὴν καὶ θαυμασίαν αὐτοῦ Καθολικὴν ἐπιστολὴν» (Ἱεροῦ Συνδέσμου ἔτ. 1901 ἀριθ. 6 σελ. 71)· ἄλλαις λέξεσιν ὁ Κανὼν τῆς Καινῆς Διαθήκης θὰ αὐξηθῇ κατὰ ἐν ἀπὸ 27 βιβλίων εἰς 28· τῇ ἀληθείᾳ εἴμεθα περίεργοι καὶ ἀνυπόμονοι νὰ ἴδωμεν τὸ ἑκτακτὸν καὶ μοναδικὸν τοῦτο φαινόμενον ἐν ἀρχῇ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Ἀφοῦ ἡ Καθολικὴ Ἐπιστολὴ αὐτοῦ μέχρι τοῦ τετάρτου αἰῶνος ἐτάσσετο ἐν τοῖς ἀνοθευομένοις καὶ ἀντιλεγόμενοις» (Εὐσ. Ἐκκλ. Ἱστορ. II, 23, 24. III, 25, 3), ἴδωμεν πῶς ἀποδειχθήσεται ἡ γνησιότης ἐτέρου συγγράμματος, ἀποδιδόμενου τῷ Ἀδελφοθέῳ, παντελῶς ἀγνώστου τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ· ἐὰν τοιοῦτό τι παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ὑποστηριχθῇ, τότε θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ

θέμα τοῦτο, ὅπως λεπτομερέστατα κατὰ τὸ ἐνὸν ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ λεγομένη λειτουργία τοῦ Ἀδελφοθέου δὲν ἀνήκει εἰς «τὰς ἀληθεῖς καὶ ἀπλάστους καὶ ἀνωμολογημένους γραφάς» τῶν ἀποστολικῶν χρόνων (Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. III, 25, 6), ἀλλ' εἶνε κατὰ τὴν ἑκφρασιν τοῦ ἀοιδίμου καὶ σωτή- του διδασκάλου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου «ἀπέ- κρυφος καὶ πολλαχόθεν ψευδεπίγραφος».

Ἐν Ἱεροσολύμοις τῇ 21 Μαΐου 1901.

Γερμανὸς Βασιλάκης

Μ. Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Α. καὶ Π. θρόνου
τῶν Ἱεροσολύμων.

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ

Bischops Sarapion's
Prayer Book

Translated from the edition of Dr.
G. Wobbermin with introduction,
notes and Indices
by

John Wordsworth d. d.
Bischof of Salisbury.

Οὐδεὶς ἄγνοεὶ οἷον πῶς ἐπέχυσαν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας καθόλου Ἐκκλησίας αἱ εὐχαὶ τοῦ φίλου τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου Σαραπίωνος, ἐπισκόπου Θμουέως, καὶ ἐσχάτως ἐξ Ἀγιορειτικοῦ χειρογράφου ἐκδοθεῖσαι. Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο μνημεῖον τὸ ἐν πολλοῖς ἀνώτερον τῆς Διδαχῆς τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς Κλημεντείου λεγομένης λειτουργίας μεταφρασθὲν εὐθὺς εἰς τὴν Ἀγγλικήν, μετεξέδωκεν ὁ γνωστὸς τοῖς Ὀρθοδόξοις ἐπίσκοπος Σαλisbury, προτάξας σημειώσεις ἱκανὰς διασφύρας τὰ κατὰ τὸ εὐχολόγιον τοῦτο καὶ τὸν συγγραφέα αὐτοῦ. Καὶ ἡ μὲν μετάφρασις καθόλου εἶπεν ἔχει ἄριστα, εἰ καὶ τινὰ ἡδύναντο ἀκριβέστερον νὰ ἀποδοθῇ. Τὸ αἶμα ἐπισημάνει» (Τὸ Ἅγ. Πνεῦμα) ἡδύναντο νὰ μεταφρασθῇ may come = (κατέλθῃ) οὐχὶ δὲ may dwell (or settle) = (κατοικήσῃ ἢ ἐνιδρυθῇ) 73. Ἐν δὲ τῇ εἰσαγωγῇ πραγματεύεται ὁ ἐκδότης περὶ τοῦ προσώπου, τοῦ χαρακτήρος, τῆς ὀρθοδοξίας τοῦ Σαραπίωνος, περὶ τοῦ ὕψους καὶ τοῦ χαρακτήρος τῶν εὐχῶν καὶ τῆς καταλληλοτέρας αὐτῶν κατατάξεως καὶ σειρᾶς. Καίτοι δὲ ἐν τῇ ἐρεύρῃ ταύτῃ φαίνεται ἐν τισὶ ἰσχυμένοις ἐπὶ ἄλλοτρίῳ τῆς Ὀρθοδοξίας ἰδέ- φους καὶ ἐξ ἐπόψεως προτεσταντικῆς κρίνων τὰ πράγματα (ὅρα τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ περὶ τοῦ χρίσματος, ὡς χωριζομένου τοῦ βαπτίσματος 49, περὶ τῶν τιμῶν δώρων ὡς ὁμοιωμάτων (likeness) τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου (43) περὶ τῆς Εὐχαριστίας ὡς

ούσης θυσίας πρὸ τῆς μετασυστάσεως οὐχὶ δὲ μετ' αὐτὴν 45 κ. ἄλλ.), καθόλου ὁμῶς αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ εἶνε συμβολὴ ἀξιόλογος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς λειτουργικῆς. Ὁρθότατα ἰδίᾳ ἐρμηνεύει τὸ «ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι» τοῦ Σαραπίωνος «ἐν τῇ ἐνότητι τοῦ Ἀγ. Πνεύματος», ὁμοίως δὲ λαμπρῶς ἐξάγει τοὺς Κυριακοὺς λόγους «λάβετε φάγετε κτλ.» ὡς ἱστορικὴν μόνον σημεσίαν ἔχοντας, μὴ ἀποτελοῦντας δὲ μέρος τῆς εὐχῆς τῆς καθυγιατικῆς, καὶ ὁρθῶς κρίνει τὴν εὐχὴν τῶν κεκοιμημένων καὶ ἐκκοιμιζομένων, εἰ καὶ ἐκ τῶν γενικῶν λέξεων ἐκκοιμίζομαι καὶ ἐξοδος δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ ὅ,τι θέλει ὁ ἐκδότης, ὅτι ἡ εὐχὴ ἀνεγινώσκετο κατ' οἶκον πρὸ τῆς ἐπικηδείου πομπῆς.

Ἐν τέλει σημειωτέα ἡ εὐτεδὴς καὶ περὶ τοῖς Διαμαρτυρομένοις κριτικαῖς σπανίζουσαι τάξεις, ὅρ' ἡ διαπνέεται ὁ ἐκδότης.

Χ. Α.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἐξεπονήθησαν ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ κ. Γρηγορίου Καρύδου, διευθυντοῦ τῆς «Βυζαντιδος» δύο διδακτικὰ ἔργα ὑπὸ τὸν τίτλον «**Θρησκευτικὸς Ἀρωγὸς**» καὶ «**Στοιχειώδης διδασκαλία τῆς ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας**». Τὰ πονήματα ταῦτα ὑποβλήθησαν πρῶτον τῇ Πατριαρχικῇ Κεντρικῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐπιτροπῇ ἐνεκρίθησαν μετ' ἐπαίνων πολλῶν, ὡς λίαν πρόσφορα καὶ κατάλληλα, οὐ μόνον διὰ τὴν σπουδαζούσαν νεολαίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα ὁρθόδοξον Χριστιανόν, καθόσον ἐν αὐτοῖς ἐκτίθενται εὐσυννόπτως καὶ σαφῶς αἱ ἀπαραίτητοι παντὶ ὁρθόδοξῳ θρησκευτικαὶ γνώσεις.

Ὅθεν, ἀποφάσει καὶ ἐγκρίσει τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, συνιστῶνται θερμῶς ἀμφότερα τὰ χρησιμώτατα ταῦτα διδακτικὰ ἔργα πάσαις ταῖς Ἐφορείαις καὶ ταῖς Διευθύνσεσι τῶν Σχολῶν τοῦ κλίματος τοῦ οἰκουμένου Ὁρόνου, ὅπως εἰσαχθῶσι ταῦτα εἰς αὐτὰς ἐπ' ἀγαθῇ τῆς παιδευομένης νεότητος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπισκέψεις. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπιδὼς προχθὲς ἀτμακάτου ἰδιαίτερως ἀνῆλθε τὸν ἄνω Βόσπορον καὶ ἐπισκέψατο ἐν Βαθυρρύακι τὴν Α. Ε. τὸν πεσσευτὴν τῆς Ρωσίας Ζηνοβίου.

Χθὲς ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς πρᾶξιτις Εὐστάθιος Εὐγενίδης.

Ἐπέτειος ὀνόματος. — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἤγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἐν Ἀντιγόνῃ ἐφησαῖος πατριάρχης πρῶτον Κωνσταντινουπό-

λεως Ἀνθίμος ὁ Ζ', ὅτινι ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' συνεχάρη αὐθυμερὸν διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιεπισκόπου Λαυρεντίου. Ὁμοίως συνεχάρησαν τῷ ἑορτάζοντι πατριάρχῃ αἱ ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. οἱ πατριάρχαι πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ὁ Η' καὶ Κωνσταντίνος ὁ Ε', ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης πρῶτον Ἱεροσολύμων Νικόδημος, οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἔγκριτοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

Ὡσαύτως ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Μ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέψατο τοὺς ἐκεῖ παραθερίζοντας Ἰωάννην Μαμόπουλον, μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, καὶ τοὺς ἐγκρίτους ἀδελφούς Λαζαρίδας.

Τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ἤγεν ὡσαύτως ἡ Α. Σ. ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτης Ἀμασειᾶς Ἀνθίμος, ὃν ἐπὶ τούτῳ ἐπισκέψαντο ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς, οἱ παρεπιδήμοι μὲν μητροπολίται, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγ. Τόπων καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

Τηλεγραφικῶς δὲ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ συνεχάρη τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Πριεσῶν καὶ Ἀρχιδιῶν Ἀνθίμῳ.

Ὁμοίως τοῦ ἀξιότιμου Ζαχαρίου Χατζοπούλου, προέδρου τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Κεντρικῆς Ἐφορείας ἄγοντος προχθὲς τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τῷ γεραρῷ πρεσβύτῃ τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ ευχὰς καὶ εὐλογίας διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

— Μ. τοῦ Γ. Σχολῆ. — Προχθὲς ἐγένοντο αἱ ἐνάρξεις τῶν μαθημάτων τῆς πρεσβυγενεῦς Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς ἐν μέσῳ ἱκανῆς φιλομούσου ὁμηγύρεως γονέων, κηδεμόνων καὶ ἄλλων λογίων. Τὸν εὐχρισμένον ἁγιασμόν ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης περιστοιχούμενος ὑπὸ τοῦ σεβασμ. προέδρου τῆς ἐφορείας τοῦ ἀνωτέρου τούτου παιδευτηρίου ἁγίου Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου καὶ τινων ἄλλων ἁγίων συνοδικῶν.

Μετὰ τὴν ἱεροτελεστείαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ βραχείας καὶ ἐξ ὑπογείου προσλαλῆς τὸ μὲν συνέστησε τῷ καθηγητικῷ συλλόγῳ τὴν αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς ἀγαστὴν ἀφροσύσιν καὶ ζῆλον περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῶν καθήκοντος, τὸ δὲ ἀπέτεινε τοῖς μαθηταῖς πολυτιμοτάτας ὑποθήκας καταδεῖξας τὰς θυσίας, ἃς ὑφίσταται ἡ Σχολὴ χάριν τῆς ἡθικῆς μορφώσεως καὶ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως, καὶ ἀπαιτήσας ὅπως πάντες ὡς πανταχοῦ καὶ πάντοτε σεμνοὶ καὶ σώφρονες.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐποίησατο ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ προσλαλῇ λίαν εὐφημον μνησίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ τέως ταμίου τῆς ἐφορείας ἀξιότιμου Νικολάου Φωτιάδου, πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ φυτωρίου παρασχόντος.

Μετὰ τὸν ἁγιασμόν ὁ Σχολάρχης, πανιερώτατος μητροπολίτης Σάρδεων Μιχαὴλ, ἀπήγγειλε τὴν ἐκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος, ἐξάρχας ἐν αὐτῇ τὰ ὀνόματα τῶν ἀριστευσάντων.

— Μητροπολίται Ἡρακλείας καὶ Ἰκονίου. — Χθὲς ἀποχαιρέτισαν τὴν Α. Θ. Π. καὶ τοὺς σεβασμ. ἁγίους συνοδικοὺς ἀπὸ τῶν εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν ἐπαρχίας οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολίται Ἡρακλείας Ἱερώνυμος καὶ Ἰκονίου Ἀθανάσιος προπεμφθέντες ὑπὸ πολλῶν φίλων.

—Γεῦμα τιμητικόν.— Ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης κ. Λεωνίδας Ζαρίφης παρέθετο τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ πρὸς τιμὴν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου γεῦμα, οὗ μετέσχον καὶ ἄλλοι ἐγκριτοὶ τραπεζίται καὶ οἰκεῖοι.

—Μονὴ Πάτμου — Οἱ ὁσιώτατοι Πατέρες τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱ. Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου δι' ἐπιστολῆς αὐτῶν ἠγγείλαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι, ληξάσης τῆς διετοῦς περιόδου τοῦ τέως ἡγουμένου Θεοφάνους, καὶ ἀποχωρήσαντος τούτου κανονικῶς, συνήλθον εἰς κοινὴν συνεδρίαν καὶ ἐξελέξαντο ἡγούμενον μὲν τὸν ἀρχιμ. Παΐσιον Φερεντῖνον ἐπὶ πολλὰς περιόδους εὐδοκίμως ἱεροκήρυκα καὶ ἱεροδιδάσκαλον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ διατελέσαντα, ἐκκλησιάρχην τὸν Ἀγαθάγγελον Βάτικαν καὶ συμβούλους τοὺς πανοσιωτάτους Ἀβέρκιον Γέννην, τὸν ἀρχιμ. Κύριλλον Βοτῆν, τὸν Θεοδώρητον Πολυχρονιάδην, τὸν Γεράσιμον Καρύδην, τὸν Θεόκλητον Νικηφοράκη καὶ τὸν Δανιὴλ Μαρκάκη.

Τῆς γενομένης ἐκλογῆς τῶν νέων τῆς Ἱ. Μονῆς ἀρχὼν κυρωθείσης ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης, ἐνεκρίθη ἡ ἀπόλυσις τοῦ σχετικοῦ ἡγουμενικοῦ γράμματος.

—Μονὴ Καμένης καὶ Σπηλαίου — Τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρυϊνουπόλεως ἱερῶν Π. καὶ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν τῆς Ἱ. περαχίας Θεοτόκου τῶν ἐπιλεγόμενων Καμένης καὶ Σπηλαίου διωρίσθησαν ἡγούμενος μὲν τῆς πρώτης ὁ ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος, ἐπιστάτης δὲ τῆς δευτέρας ὁ πρωτοερεὺς Κώνστας.

—Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Παραμυθίᾳ. — Τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μὲν Παραμυθίας καὶ Φιλιππῶν καμένης, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν δὲ τοῦ μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως διατελούσης ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου διωρίσθη ἡγούμενος ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς Τρίτης ὁ ἀρχιμ. Βασίλειος Στεφάνου.

— Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος. — Εὐχαρίστως μαρτυροῦμεν ὅτι διευθυντὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ παρ' ἡμῶν Μουσικοῦ Συλλόγου διωρίσθη χθὲς ὑπὸ τῆς Ἐπορείας τῆς Σχολῆς ὁ γνωστὸς παρ' ἡμῶν ἱστοριογράφος τῆς μουσικῆς κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος.

—Ι. Ι. Σοκολώφ. «Ὁ Παναγιώτατος Ἰωακείμ ὁ Γ', Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως» Ἱστορικὸν Δοκίμιον τοῦ βίου καὶ τῆς δρασεως αὐτοῦ κατὰ τὴν πρώτην Πατριαρχεῖαν (1878—1884). — Ἐν Περουπόλει, 1901. — Ἐλήφθη ἐν τῇ τελευταίᾳ ὥρᾳ τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω τίτλον εἰς γλῶσσαν ρωσικὴν κομψότατον τομίδιον, ἔργον τοῦ γνωστοῦ διὰ τὸ θερμὸν αὐτοῦ καὶ εἰλικρινὲς ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐνδιαφέρον ῥώσου Καθηγητοῦ Ι. Ι. Σοκολώφ. Τὸ ἔργον εἶνε ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ ἐν Περουπόλει θρησκευτικοῦ Περιόδικου «Ὁ Ὀδοπόρος», τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀκαμάτου Ἀλ. Δοπουχίν, Καθηγητοῦ τῆς ἐν Περουπόλει Θεολ. Ἀκαδημίας, φέρει δ' ἐπὶ κεφαλῆς τὴν φωτογραφίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος πρὸς ἣν ὁ συγγραφεὺς φαίνεται τρέφων βαθύτατα σεβασμὸν καὶ ἐκτιμήσεως αἰσθήματα. Θὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τούτου προσεχῶς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΑΣΚΟΠΡΕΣΒΕΡΝΗΣ

Ἀριθ. 3.

Προσκαλεῖται ἡ Βάνκα Τριποκόβιτσα τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελιομένη, ὑπήκοος ὀθωμανῇ ἐκ Πρισερῆνης, νῦν δὲ ἀγνώστου δια-

μονῆς ὅπως τὴν πρώτην Πέμπτην καὶ ὥραν τρίτην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρασκοπρεσβέρνης αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἰωαννικίου Ἰωάννου, κατοικοῦ Ὁραχόβτσας ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγή δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παρούσα κλήσις δημοσιευθήσεται τρίς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδόμενων φύλλων α' Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ α' Τσαριγράδ Γλάσνικ.

Ἐν Πρισερῇ, τῇ 22 Ἀπριλίου 1901.

2

ὁ Πρόεδρος

† ὁ Ρασκοπρεσβέρνης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

ὁ Γραμματεὺς
ΝΕΔΕΛΚΟΣ ΣΤΕΠΗΤΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. πρωτ. 40.

Προσκαλεῖται ὁ Ἰωάννης Τοπούζης, καθολικὸς τὸ δόγμα, ὑπάλληλος, ὑπήκοος ὀθωμανῇ, ὁρμώμενος ἐκ Σμύρνης, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας Ἰ. Τοπούζης, θυγατρὸς Α. Παπαδοπούλου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, διαμενοῦσης ἐν Ἐλασσῶνι, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παρούσα κλήσις δημοσιευθήσεται τρίς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδόμενων φύλλων α' Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ α' Νέας Ἐφημερίδος.

Ἐν Τσαρισάνῃ, τῇ 22 Ἀπριλίου 1901.

2

ὁ Πρόεδρος

† ὁ Ἐλασσῶνος ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ

ὁ Γραμματεὺς
ΚΛΕΑΝΘΗΣ Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτύπωσης βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων καὶ παντὸς εἶδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁυπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.